

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1705. Soc. 166.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Annus 1705. Soc. 166.

I.

IN conventu Provinciae mense Septembri Ulyssipone coacto, cui praefuit P. Dominicus Nunius, electi sunt cum ipso suffragaturi P. Emmanuel Diasius, & P. Franciscus Leitamus, qui Romae munus gerebat Revisoris, sive Censoris librorum. Rebus ita dispositis, visum est Regi non convenire, ut Romam pergeret Provincialis, ne fieret obnoxius Ministris Pontificiis, quod non solvisset quindennia. Igitur cognito Regis decreto, Congregatio loco Provincialis nominavit per scrutinia P. Michaellem Diasium Praepositum Domus Professae Ulyssiponenfis.

Congregatio Generalis.

2. Postquam electi, consensu navi, de portu solverunt, allatum est Romae P. Franciscum Leitamum 11. Septembris de vivis excessisse: propterea P. Ludovicus Fragozus Eborensis Academiae Cancellarius, qui de more fuerat electus substitutus, protinus maritimo itinere Romam contendit. Pervenerunt omnes in urbem incolumes. Antequam fieret initium comitiis, P. N. Thyrsius vitam explevit.

3. In Moderatorem totius Ordinis assumptus est A. R. P. Michael An- gelus Tamburinus Mutinensis ex Provincia Veneta, cui jam ante duos annos vices suas cum nomine Vicarii Generalis P. Thyrsius commiserat; demoriens confirmaverat. Assistens pro Lusitania factus est P. Michael Diasius. P. Emmanuel Correa loco P. Leitami defuncti substitit Romae librorum Censor. Haec fuit universae Societatis Congregatio decima quinta.

Novus Generalis.

4. P. N. Thyrsius Gonzalez natione Gallacus inter doctissimos sui temporis locum meruit. Moderatus est primariam Theologiae cathedram in Salmanticensi Academia. Obivit plurimas missiones maximis animarum lucris. Non paucos libros Theologicos edidit in lucem. Summa aequitate rexit Societatem. Illius exemplum praebat subditis. In tanta dignitate vix ullus fuit, qui se magis demitteret, ac contemneret. Quamvis in Societate nullos unquam administrasset magistratus, tantus erat vir, ut eum universo Ordini Comititia praefecerint.

P. N. Thyrsius.

5. P. Franciscus Leitamus, de quo antea, ortus Castelvedii, Rhetoricam, Philosophiam, morales scientias, & Theologiam professus est Eborae. Ibi- dem laureatus Doctoris insignibus. Plures libros & conscripsit, & vulgavit. Moribus pollebat innocentissimis, antiqua sinceritate in tanta sapientia exornatus. Erat coelestium commentationibus addictus, & multae cum DEO familiaritati. Picturas Sanctorum, quas multas ad excitandam pietatem suffixas habuit in cubiculo, specialibus venerabatur litanis. Inter alias fuit imago B. Joannae Lusitanae Principis. Nondum fuebatur cultu publico; idcirco Pater recitans preces suas ad singulas Divorum picturas, relinquebat sine hujusmodi honore Joannam. Hic ex ipsa imagine chartae impressa vox erupit non oris sono formata, sed intellectu, quali DEUS suos alloquens certiores facit, quam si vocem aure perceptam explicet: *Cui, ait Joanna, me praeteris insalutam?* Cui Leitamus: *fac, ut te Pontifex inter Sanctas nominet, tunc non carebis meis precibus; sed tu oblivisceris tui, & vis, ut nos recordemur.* Id contigit non multo ante, quam Pontifex inter Beatas recenseret. Cognita res ex eodem Patre, qui ut erat magnae veritatis, & sinceritatis, & Joannae internam vocem, & quid responderit, memoravit. Mihi eventum retulerat P. Hieronymus Castilius, & P. Emmanuel Mira, qui tunc fuerant Romae. P. Mira rediens Eboram Cancellarius secum portavit eam Joannae picturam, quae in nostro novitiatu Eborensi habita honore speciali.

P. Franc. Leitamus.

6. Hoc anno 5. Januarii nostro Provinciali traditum fuit a Domino Nun- cio decretum Pontificis Clementis XI. in quo sub gravissimis poenis illi tanquam contumaci injungebat, ne ullos tirones Societati adscriberet, tam pro Lusitania

Cessat tiro- num admis- sio.

Antonius Franco.

G g g 2

Pro-

Provincia, quàm pro reliquis ultramarinis stationibus ad Portugalliae coronam spectantibus, donec persolveret quindennia: & cum Provinciali liberum non esset illa persolvere contra regia mandata, eadem die cessatum à Novitiorum receptione.

Ara major
templi Col-
legii D. An-
tonii Ulyssi-
pone patet.

7. Ulyssipone magnâ pompâ die S. Patriarchæ Ignatii princeps ara templi Collegii D. Antonii paruit populo. Plures annos, & pecunias id opus consumpserat. Pegma ex marmoribus pretiosissimè politis, & omni lapidum varietate fabricatum, ac magnis ex jaspide columnis fultum Ulyssipone par non habet. Templum argenteâ suppellectili, aliisque ornatibus mirabiliter splendebat. Pro concione verba fecit P. Emmanuel Ferreira Theologiæ Professor in scholis ejus Collegii, quod regebatur à P. Francisco Botelio, tum Principis Joannis Confessario.

Profecti in
Brasiliam,
Maranoniam,
& Indiam.

8. Undecim navigarunt in Brasiliam. Penè omnes fuerant cooptati in Societatem ad eam expeditionem, & tirones erant, in Societatem admissi ante Pontificis decretum de non recipiendis novitiis. Maranoniam septem petivè, Superiore P. Michaële à Costa Conimbricensi. Præfuit Lusitanis quinque P. Fernandes Calinius in Italia Brixiae natus loco nobili. Vir fuit summis virtutibus ornatus. Illius vita Italo sermone lucem vidit. Piissimè efflavit animam in ipsa navigatione. Videbatur in eo revixisse B. Aloysius Gonzaga, ad cujus mores se totum composuit. Remorantibus ventis contrariis, navis coacta Bahiæ tenere portum. Id quamvis navigationi damnosum contigerit, nostris certè non accidit inutile. Nam mortuo Calinio, nullus erat sacerdos, qui nostros regeret: verùm providit DEUS, movens ad succedendum defuncto P. Laureanum Britium Brasiliensis Provinciæ sacerdotem, qui libenter se missionibus Indicis consecravit.

Moritur P.
Fernandus
Calinius.

Domus tiro-
num Ulyssi-
pone pro
missionibus
Indicis.

9. Initium factum hoc anno domicilio tironum pro Indiæ Provinciis, seu potius acceptata illius fundatio à Serenissima Regina Anglicana. Ut rem à fonte ordiamur, suo loco perstrinximus, quid statuerit Joannes Serramus moriens. Ejus mens erat, ut in villa sua prope Frielas conderetur domus, ibique educerentur, qui post sumptos sacros ordines irent ad Indiæ missiones. Vitam finivit Serramus anno 1697. Adivit Societas hereditatem. Displacuit tamen P. Francisco Sarmento Indiæ rei Procuratori ob justissimas rationes ædificium erigi loco ab Serramo destinato, Ulyssipone distante duabus leucis. Igitur examinationis ab antistete Ulyssiponenfium rationibus, concessit summus Pontifex Innocentius XII. anno 1698. facultatem, ut surgeret ædificium alio commodiori loco.

10. Conquisivit P. Sarmentus spatium competens Ulyssipone: repudiatis aliis, emit villam septentrionem versus in ea urbis regione, quæ jacet ad fontem Arroyum dictum. Maximus regni ædilis posuerat fundamenta palatio condendo. Facta venditio 3. Maji anno 1704. Data sunt pro villa supra duodecim millia cruciatorum.

11. Rebus maturè perpensis, & consultis viris doctissimis, visum est Joannis Serrami legatum, solutis oneribus, sufficiens domui fundandæ, ac dotandæ non esse; ipsum proinde duntaxat numerandum inter Benefactores insignes. Igitur P. Franciscus Sarmentus, & P. Franciscus Fonseca, qui juvabat P. Sarmentum jam senem, re disposita cum P. Emmanuele Pirio Regine Anglicanæ Confessario, ipsi obtulerunt domum fundandam, & titulum, ac suffragia Fundaticis. Acceptavit, protinusque largita est bonam summam pro incipiendo ædificio, & pro eodem promovendo destinavit aliam.

12. Non plùs duobus mensibus Regina vixit post acceptatam fundationem, ac dotem pro reditu faciendo constitutam. Cum non essent exarata tabulæ ad fidem publicam; id commendavit suo Confessario, ac duobus presbyteris domesticis, quibus injunxit curas exequendi, quidquid in testamento disposuisset. Scriptura publicæ fidei à tribus subsignata est 14. Augusti anno 1706, præviis omnibus in rem necessariis. Voluit Serenissima Regina consecrari do-

mun S. Xaverio. Ut consuleretur honori, ac pietati Joannis Serrami, qui fundationi præbuerat occasionem, templum dicatum est Virgini de Nazareth, & in ara majori censuerunt locandum idem Virginis simulacrum, quod erat in sacello prope Frielas, ubi Serramus jusserat domum erigi in honorem Nazarethanae Virginis, quem habebat titulum, & nomenclaturam illud simulacrum.

13. Cum hæc scribuntur anno 1720. domus est majori ex parte ædificata opere liberali, & valde pulchro. Legato Joannis Serrami, ac Reginae doti accrevêre donationes momenti non parvi ab aliquot de nostris. P. Emmanuel Pirius applicavit cruciatorum tredecim millia, & librorum copiam. P. Franciscus Sarmentus supra septem millia. Antonius Xaverius Coadjutor supra quinq; millia. Dominus Antonius Eduardus de Fonseca Prior insignis Collegiatae S. Michaelis Cintrensis germanus frater nostrorum Patrum Francisci, & Christophori de Fonseca, præter selectam, & copiosam bibliothecam, & quàm plurima mobilia pretiosa, ultra decem cruciatorum millia.

14. Locus poscit, ut memoremus de transitu ad immortales Anglicanae Reginae. Postrema Decembris die vitam clausit Ulyssipone. Filia fuit Regis Joannis IV. Lusitanæ libertatis assertoris, & Reginae Aloysiæ, digna tantis parentibus soboles. Nupsit Catharina Carolo II. Anglorum Regi. Post ejus mortem rediit in Lusitaniam. Vix explicari potest, quas in pauperes religiosos ordines, & moniales largâ manu profuderit eleemosynas. Non aliam beneficentiorum Lusitani Annales commendabunt. Egregiis insignita virtutibus, mirâ pietate Deum, ac Divos coluit. In hanc minimam Societatem maternum ostendit animum. Longum esset singula beneficia recensere. Divum Ignatium singulari affectu prosecuta quotannis suo sumptu ejus festum diem celebravit in templo domus Professæ. Ne cum ipsius morte finirentur in Divum obsequia, reliquit annuum redditum eleemosynæ nomine ad hujusmodi expensas in perpetuum sustinendas. Porro Domum Professam amplius donavit eleemosynis, cum nescisset parâ largiri manu: nec ullis temporibus, quod sciam, magis abundavit Professorum paupertas. Per totam Societatem multa pro ejus anima suffragia indicta. Cadaver tumulatum in templo Bethlehemitico ad ripam Tagi, ubi quiescunt multorum Regum cineres.

Moritur Catharina Angliæ Regina.

15. Excellentissimus D. Joannes Thomas Henricus de Cabrera Castellæ & Legionis Archithalassus, quem supra diximus cessisse in Lusitaniam, hoc anno die 29. Junii apoplexiâ correptus vitam Estremotii profudit, expiata per confessionem animâ, & sacro inunctus oleo: per morbum non licuit muniri viatico. Corpus funebri pompâ in templo PP. Franciscanorum terræ mandatum est. Plurimi fecerat Societatem, & res nostras. Jam in Castella ante motus exortos, cum spem nullam prolis haberet, meditatus fuerat Matriti Collegium fundare, idque suæ ex secundis nuptiis conjugi Excellentissimæ D. Annæ Catharinæ filiae Ducis Medinæ coeli declaraverat. Convenere, ut qui obiret posterior, bonis nexu carentibus uteretur, eaque applicaret, si moreretur sine prole, erigendo Collegio, in quo alerentur homines de Societate pro omnibus Provinciis, quas haberet in regionibus transmarinis Castellæ ditioni subditis.

Moritur Archithalassus Castellæ, & Legionis: sua bona Societati relinquit.

16. Vix expleto à secundis nuptiis sesquianno, Excellentissima Domina lentâ febris contabuit. Interim Archithalassus non omisit curam dictæ fundationis. Nec defuerunt nodi, & moræ: ob quæ parùm abfuit, quin ille mutato priore consilio, alios sibi quæreret hæredes: neque enim arbitrabatur, earum difficultatum causam ad majorem DEI gloriam referri posse. Dum secum, & cum Confessario hæc agit, credidit se cogi rerum, & temporum necessitate, desertâ patriâ migrare in Lusitaniam, eoque secum tulit præter pecunias, mobilia pretio Regum opes æquantia; quod ipsi hand difficile fuit, putantibus Castellanis non Lusitaniam ab eo peti, sed Gallæciam, ut inde navibus Galliam adiret.

17. Hoc anno ratus interesse suâ in castris pro Serenissimo Rege suo Carolo III. militare, quamvis id nollet Carolus, ad exercitum obsessurum Valentiam de Alcantara proficisci statuit. Antequam pergeret, ab aula strepitu se-

cessit cum P. Carolo Casnedi Confessario suo ad cœnobium Fratrum sancti Petri de Alcantara prope Tagum, distans Ulyssipone brevi leuca. Illic deditus rebus divinis, Deique, ac sacrosanctæ Virginis auxilio procurato, testamentum condidit in hanc sententiam.

18. Hæredem ex asse constituit Virginem à Conceptione, cui erat ad dictissimus, & Collegium Societatis fundandum sub ipsius nuncupatione pro Missionariis ad infidelium salutem formandis, & mittendis. In exitum belli incertum conjectis oculis, adjecit Collegium Matriti fundandum, si Rex Carolus Castellana rei potiretur; sin aliter res contingeret, tunc Ulyssipone condendum, pro Missionariis Indicis domini Lusitani. Adjunxit pro domesticis suis regia legata, dum ipsi viverent; nam mortuis, erant secutura foundationis dorem.

19. Sub finem Aprilis profectus Ulyssipone ad exercitum. Cum hic valetudo tentari cœpisset, in Helviam urbem se recepit; inde migravit Estremotium, ubi vitâ functus. Vir, & heros fuit plenissimis cum fortunæ, tum naturæ dotibus spectandus. Ad quæque grandia animus illi celsus, & capax. Virginis illibatae venerationem, zelumque in procuranda animarum æterna salute monumentum, quod erexerat, dum mundus fuerit, contestabitur.

20. Ad nostros defunctos, qui non pauci sunt, calamum converto. In Domo Professæ Ulyssiponenſi 16. Maji P. Antonius Nunius Montalvanensis. Rhetoricam Ulyssipone; Angræ, & Eboræ morales professus scientias. Ingenium illi acutissimum. Vocatus Ulyssiponem audiebatur de sacro suggesto cum plausu. Plurimum consulebatur in dubiis conscientia casibus, quod eminere in re morali. Animus illi beneficus erga omnes, qui ejus operâ uti vellent.

21. Die 7. Februarii P. Ignatius Paiva Idania natus. Eboræ Rhetoricam, Philosophiam, & morales disciplinas edocuit, divinasque paginas est interpretatus Doctor Theologus. In Domo Professæ Ulyssiponenſi concionatorem agens mittitur Rector ad Maderense Collegium. Reversum præfecerunt Cancellarium Eboresni Academiae. Valerudinis causâ dein migravit Conimbricam. Id magnæ virtutis indicium est, quod bilem, in quam propendebat, egregie domuerit. Erga insensum sibi cum posset vindictam sumere, generose abstinuit.

22. Conimbricæ 6. Martii P. Gonſalus Moralius Collegii Rector patriam habuit Campum majorem. Professus in eadem Philosophiam urbem, in qua vivere desiit, & regere; Eboræ morales scientias, ac Theologiam, & ornatus Doctorum laureâ; dein migrans Conimbricam moderatus est in nostro Collegio primariam Theologiæ cathedram. Postea rexit Portuense Collegium, mox permotus ad Conimbricense, cui solum præfuit quinque mensibus. Vix dici potest, quantum suavissimus illius genius sibi omnium devinxit corda. Eminebat cunctis prærogativis, quæ Societas poscit in Superioribus suis. Habitus ipse corporis gravitatem sine affectatione spirabat; modestia permixta vultu hilari faciles, verèque paternos præbuerat aditus. Alienissimus ambitionis, religiosè munificus. Nullus de illo vel subdito, vel moderatore quiritabatur. P. Dominicus Nunius Provincialis celebrans funeralia non poterat à lacrymis temperare.

23. Ibidem 9. Septembris P. Josephus Coëlius Poufadenſis. Rhetoricam docuit Conimbricæ, Brigantii, Bracharæ, & in Portu moralem Theologiam. Rexit Collegia Maderense, & Cetobricense, ac tirones Eboræ. Modestia, ac silentium illi virtutes innatae. Flagra corpori, ac frequenter nudas tabulas dabat pro culcitra. Cum gubernasset Residentiam Lapsensem, movente lites Episcopo Lamecensi, multas ab ejus ministris tulit injurias; ne verbum quidem ullum adversus ipsos unquam protulit.

24. Eboræ 2. Februarii P. Joannes Ribeirus, Tavoræ in Algarbiis natus, senioque consumptus. Cum ad insulas Flandricas mitteretur, captus à piratis Gallicis, apud eos non pauca sustinuit. Vectus in Galliam, inde redivit in Lusitaniam. Ille cum P. Didaco Lobo jecit semina, unde ortum Bejenſe Collegium. Ut serviret Deo majori animarum lucro, merito, ac labore suo, petivit in

Moritur P.
Antonius
Nunius.

P. Ignatius
Paiva,

P. Gonſalus
Moralis,

P. Josephus
Coëlius.

P. Joannes
Ribeirus.

in Angolam mitti. Pluribus annis illic strenuam impendit operam in nostris ministeriis. In reditu contraxit asthma importunum, quod illi fuit instar martyrii ad ultimum agonem. Dotibus ad sacras conciones erat instructissimus.

25. In eodem Collegio 20. Augusti P. Andreas Alvarus Farenfis. Tra-^{P. Andreas} didit Ulyssipone Rhetoricam, Eboræ Philosophiam, sacras litteras explicuit Co-^{Alvarus,} nimbricæ. Ibi syderatione dimidio corpore perculso, migravit Eboram. Post annos nonnullos malo crescente vixit afflictus: vix percipiebatur, quod loqui vellet. Læso toto corpore sola mens tenuit integritatem suam in majus Andree tormentum. Sæpe considerans statum suum plorabat instar pueri. Vix sine lacrymis eum conspexit aliquis, cui notæ fuerant illius præclaræ dotes. Creditum est locò flammæ lustralis ipsi diutinam fuisse calamitatem, quam æquis animis exantlavit.

26. Ibidem 1. Maji P. Maurus Fernandius anni quarti Theologus, patriâ^{P. Maurus} Montalvanensis. Latinitatem docuit in diversis Collegiis. Discipuli eum su-^{Fernandius,} spiciebant tanquam virum justum. Nec aliud dabat conjiciendum externa vultus modestia, & corporis compositio. Ab tirocinio combibit amorem, & propensionem in divinarum rerum commentationes. In sacellis, & coram Eucharistia videbatur frequens. Quacunque direxit gressus, eum servavit modum, ut appareret mentem gerere Deo semper affixam. Vix à terra sustulit oculos, neque hos in ullius faminæ vultum direxit. Florem naribus admovit nunquam, aut rem ullam suaviter olentem. Omnium, qui noverant, opinio fuit, Maurum virum justum, sanctum, Deoque charum extitisse.

27. In eodem Collegio 22. Junii Franciscus Paciecus scholasticus ortus^{Franciscus} Soufeli. Ante initam Societatem corpus supprimebat veste cilicinâ; cum est^{Paciecus,} ingressus, eadem habebat cinctum corpus. Genius illi cereus, & qui sanctas virtutum imagines faciliè admitteret, ac conservaret. Martio proximo absolvérat tirocinium. Morbus & mors adolescentis sanctissimos detexit mores. Ubi malignâ decubuit febris, de tota vita expiavit conscientiam, comparavitque se ardentissimis actibus. Conceperat tantam de DEI misericordia fiduciam, formaverátque in mente adeò magnam de illius amplitudine imaginem, ut quæ præsens intelligebam ex ejus verbis, calamo non possim exprimere. Quærebat ipse verba, nec reperiebat, quæ satis explicarent animi sensum.

28. Ludovicus Soarius, & ipse scholasticus, 29. ejusdem mensis Franci-^{Ludovicus} scum sequebatur. Habitabant simul in eodem cubiculo; colebant amicitiam,^{Soarius.} qualem justis unus mores alteri ad virtutis studium erant stimulo. Aviditate sciendi litteras, & faciendi progressum, minùs consideratè nocturno somno fraudabant corpus: hinc existimatum, morbum, quo eadem impliciti die, traxisse originem. Natus est in Portu. Ab annis teneris in ipso apparuit ad virtutes propensio. Multus in oratione, sui que corporis afflictatione, in sermone consideratus, prudentique sinceritate instructus. In humilibus domûs ministeriis libenter, & avidè se exercebat. Nactus libellum asceticum sibi gratum, assiduè volutabat, dictitans esse *fidum Achatem*. Delirans vi morbi, quidquid dixerat, de sanctis, ac divinis rebus fuit.

29. Tertius è scholasticis moritur Dominicus Carrilius, ortus Povoæ. Ti-^{Dominicus} rocinium ingressurus Eboræ, in itinere quartanâ implicatur. Nec est cognitum^{Carrilius.} morbi genus, nisi postquam intra domum fuit. Tenebat pertinax malum ab Octobri ad sequentem Julium. Illud sanctæ indolis egregium specimen, quodd, febre non permittente solitas tironum instructiones excipere, cum extincta est post tot menses, Dominicus sic rebus omnibus attemperaverit, ut nihil ipse differret à tironibus probatis. Præcellebat ingenio, & humanioribus litteris, quibus dabat operam. Et si viribus imbecillis, in serviendò ægrotis solers, & ardens charitate. Si tota dies habuisset fessum, & impeditum, non indulset nocte somno, quin priùs recitasset Virginis horas. Vicinus morti, quod parentibus esset orbus, condidit testamentum, ne consanguineis esset litigiorum causa. Legavit sacello B. Virginis à modestia apud tirones pecuniam, quæ sufficere visa

pro

pro fabricando pegmate, quo nunc est exornatum. Egerat illius facelli æditum, idcirco non oblitus Virginis, nec illa ipsius, quæ voluit socium in triumpho suo; nam vivere desuit, quo die sanctissima DEI genitrix in Cœlos gloriôsè assumpta est.

P. Felix Barbofa.

30. In Domo Probationis Ulyssipone 17. Maji phthisi consumitur P. Felix Barbofa Scalabitanus. Intimis affectibus Societatem complexus Turbantibus Conimbricæ pacem Collegii quibusdam, ut anno 1695. dictum, inter expulso numerabatur, sive noxium eadem rapuerit procella, sive innoxium, sed existimatum turbarum participem; re non fuit: propterea facile ruptus obex, qui posset secundum ingressum impedire. Certè tam instantè admitti rursus poposcit, ut ex DEO id videretur, præsertim cum haberet fratres, & consanguineos locupletes. Iterum in ita Societate, absolutis studiis, Fari docuit moralem scientiam. Migrans Ulyssiponem peracturus tertium probationis annum, ibi decubuit morbo supremo. Accepturus viaticum, quamvis supra modum debilis, rogavit Præfectum valetudinarii, ut è lecto extractum sustentaret humi de genibus muniendum sacro viatico; cavit, ne Rectori fors prohibitu diceret. Id socius, inconsulto Rectorè non ausus. Verùm Rector tantæ pietati libenter indulgit.

Annus 1706. Soc. 167.

1.

Profecti ad Orientem.

Decem mare transmiserunt Indiæ populos ad fidem reduci, unus Lusitanus, cæteri diversarum fuere nationum. Præerat P. Gaspar Castnerius, qui ob gravissima negotia è Sina venit in Europam. Plurimus fuit in suadenda navigatione ad insulam *Timor* dictam, quam sciebat breviorè petentibus Sinam è Lusitania. Non parvas vicit difficultates; ac tandem obtinuit, ut rectè Macaum è Lusitania naves irent: cum ad tempus, qui è Lusitania contendebant ad Sinam, prius attingerent Goam; & non nisi secundo anno inde vela faciebant in Sinam. Hanc noxiam ambagem vitarunt Lusitani, P. Castnerii consilio annis sequentibus adhærentes. Utilissimum docet experientia. Redibat etiam P. Franciscus Noëlius, qui de Sina Romam acceperat. Uterque erat vir doctissimus.

Templum Fayalense.

2. Mense Julio usui cœpit esse templum Collegii Fayalensis dicatum sacrosanctæ Virgini à Gaudiis, quamvis Collegium D. Xaverium colat Patronum. Translatio Eucharistiæ facta solemnè supplicatione. Triduo luminibus nocturnis illustratum oppidum. Diurna in templo celebritas magno populi gaudio acta. Licet insula obnoxia sit terramotibus, placuit construi potius fornecem pro tegendo templo, quam lacunar aliud. Ex lapide adusto, seu ignea massa, quam è visceribus terræ vomunt incendia, exigui ponderis factus est fornix. Per pagos, & vicos Hortæ vicinos duo excurrerunt sacerdotes, tanto gentis motu, ut è Collegio sint alii missi, qui eos in excipiendis confessionibus iuvarent.

Misericordia DEI cum famina mortura.

3. Non prætereundum silentio, quod contigit Præposito Domus Proffessæ Villavissolanæ. Vocatus est ad audiendam confessionem faminae cum morte luctantis. Absoluta confessione aderat cum viatico Parochus. Porrigit infirmæ. Reluctatur illa, & ardet à se additis verbis injuriosis; cumq; iterum, ac tertio id fecisset, curio cum Eucharistia in templum revertitur. Præpositus facta inquisitione ex domesticis, & vicinis, si quid scirent de moribus faminae; reperit multis ab annis iratam fratri suo, noluisse unquam ipsum ex odio alioque, & fratrem, & vicinam convenit, deditque in domum infirmæ: poenitens illa facti rogat ambos veniam; condonantur injuriæ. Iteratâ confessione revocatur cum viatico Parochus. Nullâ jam difficultate, imò lacrymis affusa suavis